

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.09.2009

תוכן העניינים

ז

2-11	פרק 1: התפתחויות מאז הדוח האחרון
12	פרק 2: מצב כספי של קרן הפנסיה
15	פרק 3: תוצאות פעילות
16	פרק 4: השפעת גורמים חיצוניים
17	פרק 5: הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי
17	פרק 6: אירוע מהותי בתקופת הדוח

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן- "החברה")

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנתיימה ביום 30 בספטמבר 2009 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסיה 7-3-2007 שפורסם על ידי משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון .

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים, טיוטות חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, לאחר פרסום מועד הדוח התקופתי לשנת 2008.

1. בנובמבר 2009 פורסם חוזר סוכנים ויועצים בדבר קבלת תמורה או טובת הנאה מנותן שירות. עניינו של החוזר בהתקשרות של סוכן ביטוח עם נותן שירותים שעניינה הפנייה של לקוח בעבור תמורה או טובת הנאה אחרת, אשר אינה עולה בקנה אחד עם חובות האמון והזהירות של הסוכן כלפי הלקוח ועם צפיות הלקוח מהסוכן. החוזר קובע, כי על סוכן ביטוח המעורב בבחירת הלקוח בנותן שירות (שמאי, עו"ד, רופאים, סוקרים, מתקני מערכות מיכון, וכיו"ב) לפעול לטובת הלקוח בלבד ולפי שיקול דעת מקצועי. החוזר קובע, כי אסור לסוכן ביטוח לקבל כל תמורה או טובת הנאה, בין במישרין ובין בעקיפין, בשל הפניית לקוח לנותן שירות כאמור (בכך, מרחיב החוזר את האיסור, הקבוע כיום לסוכן ביטוח לקבל עמלה או טובת הנאה אחרת בקשר לבחירת שמאי עבור הלקוח, לנותני שירות נוספים). כמו כן, קובע החוזר כי אסור לגוף מוסדי להעניק לסוכן הביטוח תמורה או טובת הנאה, במישרין או בעקיפין, בשל הפניית לקוח לנותן השירות. תחילתו של החוזר ביום פרסומו.

2. באוגוסט 2009 פורסם חוזר בעניין "הוראות בדבר חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי". מטרת החוזר היא קביעת עקרונות לאופן חישוב שווי נכסים בגופים מוסדיים ולתהליכי הבקרה עליהם. החוזר קובע כללים מפורטים לחישוב שווי נכסים סחירים, כאשר על פי החוזר לצורך הגדרת ני"ע סחיר יש לעמוד בתנאי של היקף מסחר מינימלי בנייר הערך. כמו כן, מפרט החוזר כללים לחישוב שווי נכסים לא סחירים, תוך פירוט לכל אחד מסוגי הנכסים הלא סחירים. החוזר קובע ומחדש כי גוף מוסדי ירכוש נכס חוב שאינו רשום למסחר אשר היקף ההנפקה שלו עולה על 100 מיליון ש"ח או מספר נכסי חוב של אותו מנפיק אשר אינם רשומים בזירת מסחר וסכומם עולה על 100 מיליון ש"ח רק במידה שמונה לנכס החוב או למספר נכסי החוב, לפי העניין.

על פי החוזר על ועדת השקעות של גוף מוסדי לוודא קיומו של מערך בקרה שוטף ומערך ביקורת על אופן חישוב שווי הנכסים ועל עדכניות הערכותם.

בהתאם לתיקון להוראות החוזר שפורסם בנובמבר 2009 יישום חלק מהוראות החוזר נדחה ליום 1 ביולי 2010 או לתחילת פעילותה של הזוכה במכרז פומבי שפרסם האוצר לענין הקמה ותפעול של מאגר ציטוטי מחירים פרטניים ושערי ריבית עבור גופים מוסדיים, לפי המאוחר.

3. בספטמבר 2009 פורסם דוח הביניים של הועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת איגרות חוב לא ממשלתיות (דוח "ועדת חודק"). מטרת הועדה הייתה להמליץ על הפעולות הנדרשות בכדי לשפר את התהליכים הפנימיים הקשורים להשקעה של גופים מוסדיים באיגרות חוב ואת היקף המידע שיהיה על התאגיד המנפיק למסור לגופים המוסדיים. בהמשך לדוח ועדת חודק פרסם משרד האוצר טיוטת חוזר בעניין השקעת גופים מוסדיים באגרות חוב לא ממשלתיות, שמטרתו ליישם את מסקנות הועדה. מטרת החוזר היא קביעת הוראות שיחולו על הגופים המוסדיים בעת תהליך ההשקעה באיגרות חוב לא ממשלתיות, החל משלב בחינת ההשקעה ועד לפירעונו הסופי של החוב. הוראות החוזר משלימות את הוראות חוזרי אשראי שפורסמו במהלך שנת 2007. החוזר קובע הוראות בעניין הכנת אנליזה של איגרת חוב (סחירה ולא סחירה) טרם רכישה בשוק

ראשוני, אישור ועדת השקעות לרכישת איגרת חוב (סחירה ולא סחירה) מעבר לסף מינימאלי, מועד קבלת מידע לפני הנפקה של איגרת חוב (סחירה ולא סחירה), קבלת מידע לפני הנפקה מתאגיד שאינו מדווח (שמנפיק איגרת חוב לא סחירה), קבלת מידע שוטף ומיידי במהלך חיי החוב מתאגיד שאינו מדווח (שהנפיק איגרת חוב לא סחירה), תניות חוזיות ואמות מידה פיננסיות מינימאליות (עבור איגרת חוב סחירה ולא סחירה), תניות חוזיות ואמות מידה מומלצות, הוצאות הנפקה ונאמן עבור איגרת חוב לא סחירה וסיווג איגרות חוב.

4. בספטמבר 2009 פורסמה טיוטה שניה של חוזר גופים מוסדיים בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים. מטרת החוזר היא קביעת קווים מנחים לעניין גיבוש מדיניות תגמול של (א) נושאי משרה בגופים המוסדיים ו- (ב) נושאי משרה ועובדים המועסקים במערך ההשקעות של הגוף המוסדי. טיוטת החוזר מבקשת לקבוע כי מדיניות התגמול תגובש באופן שיצור תמריץ לנטילה מושכלת של סיכונים בגוף המוסדי ובחוזר מפורטים מספר עקרונות בקשר לכך. כמו כן, נקבע הליך קביעת המדיניות (ומעורבים בו הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומבקר הפנים). בטיטת החוזר ניתנת התייחסות נפרדת להסדרי תגמול של עובדי מערך ההשקעות של הגוף המוסדי.

5. בספטמבר 2009 פורסם חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור. החוזר הינו צעד אחד משורה של צעדים שבכוונת המפקח לנקוט לשינוי האופן בו גופים מוסדיים מיישבים תביעות. החוזר קובע כללים לגבי אופן בירור תביעה וטיפול בפניות ציבור, לרבות לוחות זמנים למענה על תביעות ועל פניות וכללים לשמירת מידע ומסמכים. החוזר קובע כללים פרטניים בדבר אופן הטיפול בתביעות ובפניות ציבור, המהווים את אמנת השירות המומלצת, כאשר גוף מוסדי רשאי לסטות מהם רק אם הכללים החדשים שייקבעו על ידו אינם סוטים באופן בלתי סביר מהכללים שנקבעו בחוזר. בנוסף, נקבע כי הפרת הכללים הנ"ל מהווה הן הפרת חוזה (הכללים נחשבים חלק מהפוליסה) והן עבירה על החוק (לרבות לעניין עיצום כספי). החוזר ייכנס לתוקף ב- 1.1.2011. לגבי ביטוח חובה ייכנס החוזר לתוקף ב- 1.7.2011. החוזר חל לגבי ענפי הביטוח הבאים: ביטוח פנסיה - לגבי סיכוני נכות ומוות בלבד; ביטוח חיים - לגבי סיכוני אובדן כושר עבודה וריסק מוות בלבד; ביטוח מפני תאונות אישיות; ביטוח מפני מחלות ואשפוז (למעט ביטוח שיניים ולמעט ביטוח בריאות לעובדים זרים ולתיירים); ביטוח רכב חובה; ביטוח רכב רכוש; ביטוח מקיף לדירות; ביטוח נסיעות לחו"ל.

6. בספטמבר 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר איסוף מידע סטטיסטי אגב יישוב תביעות מטרת החוזר לקבוע חובת איסוף ושמירה של נתונים סטטיסטיים ביחס לתביעות של גוף מוסדי והצגתן באתר האינטרנט של הגוף המוסדי, בכל שנה קלנדרית ביחס לשנה שחלפה, וזאת ביחס לתביעות שהוגשו בארבע השנים האחרונות. מטרת איסוף המידע הסטטיסטי ופרסומו הינן, בין היתר, הגברת הפיקוח והאכיפה של הוראות רגולטוריות בעניין יישוב התביעות וכן מתן כלי נוסף למבוטחים ולעמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי עמו יתקשרו. החוזר חל לגבי ענפי הביטוח שלגביהם חל חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור הנ"ל.

7. באוגוסט 2009 פורסם חוזר בעניין מערך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי. מטרת החוזר להבטיח קיומה של תשתית ארגונית לתפעול נכסי ההשקעה של גופים מוסדיים ובקרה על ניהולם, תוך הגדרת פעילויות חובה ותחומי אחריות והפרדה מבנית שעניינה מניעת ניגודי עניינים. החוזר קובע את המבנה הארגוני והכפיפות של יחידות המערך העורפי והבקרה בגופים המוסדיים ומפרט את תפקידיהם השונים.

8. ביום 16 באוגוסט 2009 נכנסו לתוקף מספר הוראות הכלולות בחוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2009 שפורסם בנובמבר 2008 (להלן: "התיקון"), ובין היתר, הוראה המרחיבה את סמכות רשם ההוצאה לפועל, וקובעת שיהיה רשאי מיוזמתו או על פי בקשה לצוות על כל אחד מן הגורמים המפורטים בתוספת השניה לתיקון, ובכללם מבטחים וחברות מנהלות, למסור לידיו מידע על החייב המצוי בידיהם בהתאם למפורט בתוספת (לעניין מבטח - זכויות החייב כלפי המבטח, הלוואות שהחייב קיבל מהמבטח וטרם נפרעו וערבויות שבתוקף, שניתנו לבקשת החייב; לעניין חברה מנהלת - זכויות החייב בקופת גמל המנוהלת בידי החברה המנהלת והלוואות שהחייב קיבל

מהחברה המנהלת או מכספי קופת הגמל שבניהולה וטרם נפרעו), אף שלא על יסוד כתב ויתור על סודיות ובלבד שהחייב הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו או שרואים אותו ככזה.

תחילתה של ההוראה האמורה היא ביום 16 באוגוסט 2009, לעניין מסירת מידע על ידי מבטח וחברה מנהלת, על זכויות החייב כלפי המבטח וזכויות החייב בקופת גמל המנוהלת בידי חברה מנהלת, בהתאמה.

תחילתה של ההוראה לעניין מסירת מידע על ידי מבטח וחברה מנהלת, על הלוואות וערבויות כאמור, תהיה ביום שיקבע שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט בצו, לא יאוחר מתום שלוש שנים מיום פרסום החוק דהיינו: יום 16 בנובמבר 2011.

הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים ליישום הנ"ל באופן ממוכן בשיתוף עם מרכז הסליקה של חברות ביטוח בע"מ.

9. באוגוסט 2009 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין עבודה באמצעות חשבון מפצל ומניעת הטרמה. מטרת חוזר זה היא קביעת נהלים לאופן פעילות גופים מוסדיים באמצעות חשבון מפצל אשר מאפשרים מתן מענה תפעולי לניהול ההשקעות בחשבונות ההשקעה השונים במקביל לשמירה על אי אפליה בין החשבונות השונים ומניעת הטרמה (Front Running).

10. ביולי 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו. החוזר קובע כי על כל גוף מוסדי להצהיר אחת לשנה, באמצעות אתר האינטרנט שלו, עד 30 ימים מהמועד בו נקבעה על ידו מדיניות ההשקעה ולא יאוחר מיום 31 בינואר בכל שנה, על מדיניות ההשקעות הצפויה שלו לכל מסלול בניהולו, לשנה הקלנדארית הקרובה. מדיניות ההשקעה תתייחס למסלולי השקעה מתמחים ושאינם מתמחים, תתייחס לאפיקי ההשקעה המפורטים בחוזר, ותקבע שיעורי חשיפה לאפיקים כאמור. בנוסף, יקבעו מדדי ייחוס רלבנטיים לכל אפיק. בציון שיעורי החשיפה יקבעו גם טווחי סטייה בהתאם למגבלות כמפורט בחוזר. החוזר קובע כי במקרה בו שונתה מדיניות ההשקעות, או נוצרה סטייה באחד או יותר מאפיקי ההשקעה החוצה את גבולות שיעור החשיפה הצפוי, יפורסם דיווח תוך 30 ימי עסקים מיום השינוי וידווח לעמיתים בדוח הרבעוני העוקב תוך התייחסות למהות השינוי והסיבות לכך. מטרת הפרסום הינה לאפשר לחוסכים לפקח, לבקר ולהעריך את ביצועי הגוף המוסדי ביחס למדיניות ההשקעות שהצהיר עליה וביחס למדדי הייחוס הרלוונטיים אותם בחר להשיג.

11. ביולי 2009 פורסמה הבהרה בעניין מינוי דירקטור על ידי גוף מוסדי. ההבהרה פורסמה בעקבות פניות שהגיעו מהגופים המוסדיים, בהן עלתה הסוגיה האם, מאחר והגדרת אמצעי שליטה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 אשר הוחלה גם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 קובעת כי אחד מסוגי אמצעי השליטה הוא הזכות למנות דירקטור בתאגיד בו מחזיק הגוף המוסדי אמצעי שליטה, מינוי דירקטור אשר מומלץ על ידי גוף מוסדי יכול לעלות בנסיבות מסוימות לכדי שליטה בתאגיד. הפיקוח הבהיר כי זכות של גוף מוסדי להמליץ על זהות דירקטור שימונה על ידי בעל השליטה בחברה מסויימת, מכוח הסכם הצבעה להגנת זכויות המיעוט גרידא, דהיינו הסכם הצבעה חד צדדי שבו התחייב בעל השליטה בלבד לתמוך במועמד לדירקטוריון שיומלץ על ידי הגוף המוסדי ללא התחייבות מקבילה מצד הגוף המוסדי להצביע בעד הדירקטורים שיומלצו על ידי בעל השליטה לא תחשב כשלעצמה כיוצרת שליטה של הגוף המוסדי בתאגיד.

12. ביולי 2009 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין כללי פרסום תשואה לגופים מוסדיים מטרת טיוטת החוזר לקבוע כללים לפרסום תשואה על ידי גופים מוסדיים, וכן לספק מידע מדויק אודות התשואות שהשיגו הגופים המוסדיים וההשוואות ביניהם. הטיוטה כוללת מספר שינויים לעומת החוזר הקודם בעניין פרסום תשואה על ידי גופים מוסדיים. עיקר השינויים הינם: (א) פרסום תשואה שנתית בלבד. (ב) בכל פרסום תשואה של מסלול השקעה, הגוף המוסדי חייב לפרסם תשואה שנתית ממוצעת של אותו מסלול השקעה לשלוש ולחמש השנים האחרונות. (ג)

בכל פרסום תשואה של מסלול השקעה, הגוף המוסדי חייב לפרסם מדד סיכון של אותו מסלול השקעה לתקופה של 5 שנים. (ד) החלת החוזר על סוכן ביטוח פנסיוני.

13. ביולי 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ט – 2009 אשר הוראותיהן מאמצות את המלצות הועדה לבחינת הצעדים הדרושים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל ("ועדת חמדני") אשר סיימה את עבודתה בינואר 2008.

התקנות קובעות, בין היתר, חובת השתתפות והצבעה של משקיע מוסדי (חברה מנהלת – לגבי השקעות המבוצעות עבור קופת הגמל שבניהולה, ומבטח – לגבי השקעות העומדות כנגד התחייבויות תלויות תשואה) באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו, בנושאים המנויים בתקנות, מקרים בהם ידרש אישור נציגים חיצוניים להצבעה והוראות ביחס להתקשרות משקיע מוסדי עם גורם מקצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה באסיפות. הוראות התקנות יחליפו גם את הוראת תקנה 1ה41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964 בעניין זה.

בנוסף לתקנות פורסם ביוני 2009 גם חוזר גופים מוסדיים בדבר הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק הון בישראל, אשר בא להסדיר נושאים נוספים לרבות: חובתו של משקיע מוסדי לקבוע ולפרסם באתר האינטרנט שלו את הנושאים הבאים: (1) מדיניות ההצבעה בנוגע להצעות החלטה בנושאים שונים (כמפורט בתקנות); (2) אופן הצבעתו בפועל לרבות פירוט האם ההצבעה היתה בהתאם למדיניות ההצבעה שלו או של הגורם המקצועי עימו התקשר ופירוט אם ההצבעה היתה בנסיבות בהן קיים ניגוד עניינים. נקבע גם שהצבעה על פי המלצת גורם חיצוני מהווה אמצעי ראוי להתמודדות עם החשש מהצבעה בניגוד עניינים; (3) אמות מידה ביחס לאיכות הממשל התאגידי של חברות, המנחות את ועדת ההשקעות שלו בבואה להחליט על השקעות בניירות ערך. הוראות החוזר יחולו על חברות ביטוח – לגבי התחייבויות תלויות תשואה, על חברות מנהלות – לגבי קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבניהולן ועל קרנות הפנסיה הותיקות.

14. ביוני 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים אשר על פיו נדחה בשנה היישום לראשונה של ההוראות בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX 404). בכל האמור לדוחות הכספיים המפורסמים לציבור הרחב, נדחה היישום מיום 31.12.2009 ליום 31.12.2010. בכל האמור לדיווחים כספיים הנגזרים מהדוחות הכספיים ודוח לעמית או למבוטח (להלן "דיווחים נילווים"), נדחה היישום מיום 31.12.2010 ליום 31.12.2011. כמו כן, נקבעו בהוראה אבני דרך לתקופת הביניים בקשר להשלמת תיעוד תהליכי העבודה והבקרה, אימות התיעוד וקבלת אישור רואי החשבון בקשר לביצוע פעילות זו, ובקשר להשלמת תיחום העבודה בנושא הדיווחים הנילווים.

15. ביוני 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת ברור תלויות הציבור. החוזר קובע את אופן ההתנהלות של חברות הביטוח, חברות מנהלות, סוכנויות ביטוח, סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים, סוכני שיווק פנסיוניים והתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה בע"מ ("הפול") בטפלים בפניות ציבור שהממונה או סגנו מברר לפי סמכותו החוקית. החוזר מפרט הוראות לעניין אופן התשובה לפניות, המועדים להמצאתה ועוד. בין היתר קובע החוזר כי על המפוקח להשיב לפנייה באופן מפורט ומנומק ולצרף את המסמכים אשר נוגעים לברור הפניה. המפוקח לא יהיה רשאי, במועד מאוחר יותר, להעלות טענות ו/או להמציא מידע ומסמכים שלא נכללו בתשובתו. תחילתו של החוזר בספטמבר 2009.

16. ביוני 2009 פורסמה טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים. מטרת החוזר להבטיח את ניהולן התקין של המערכות הטכנולוגיות התומכות בליבה העסקית והתפעולית של הגופים המוסדיים, ואת תמיכתן בפעילות העסקית והוראות הדין. טיוטת החוזר כוללת הוראות הנוגעות לאחריותם של האורגנים השונים בגוף המוסדי בקביעת מדיניות ואסטרטגיה בתחום טכנולוגיות המידע, בביצוע בקרה ופיקוח שוטפים; בניהול של תחום טכנולוגיות המידע; בקיומם של מנגנוני פיקוח ובקרה בתחום טכנולוגיות המידע; בקביעת עקרונות ונהלי עבודה בביצוע רכש ופרויקטים מהותיים בתחום טכנולוגיות המידע; בקביעת עקרונות ונהלי עבודה

בקשר עם תהליכים המבוצעים במיקור חוץ (Outsourcing) בתחום טכנולוגיות המידע; ובקיומה של מערכת הולמת לניהול שינויים במערכות המידע בגוף מוסדי, במטרה להבטיח כי השינויים האמורים מתועדים ונתונים לפיקוח ובקרה באופן שוטף.

בנוסף, כוללת הטייטה הוראות הנוגעות לעמידה בדרישות ציות ולניהול סיכונים בתחום טכנולוגיות המידע.

יישום הוראות טייטת החוזר עשוי להיות כרוך בהגברת השקעות והוצאות החברה בגין מיכון. בשלב זה, החברה לומדת את הוראות החוזר והשלכותיו ואינה יכולה להעריך את השלכותיו, בין היתר, מאחר שלא ניתן להעריך בשלב זה את פרטי ההסדרים שיאומצו בחוזר כפי שיפורסם בעקבות הדיונים המתקיימים בין חברות הביטוח לבין הפיקוח על הביטוח.

17. במאי 2009 פורסמה טייטת חוזר סוכנים ויועצים בעניין התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון, המסדירה את אופן העברת הכספים שנגבו מהלקוחות לידי הגוף המוסדי. הטייטה מתאימה ומחילה את נהלי העבודה שנקבעו בחוזר ביטוח 2004/14 ביחס לאופן הטיפול בדמי הביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן ביטוח, לכל הסכם התקשרות שבין גוף המוסדי לבין בעל הרישיון: יועץ פנסיוני או סוכן ביטוח. בהתאם לטייטה על הגוף המוסדי להתקשר עם בעל רישיון לצורך תיווך לענין ביטוח רק באמצעות הסכם בכתב, שיכלול בין היתר הוראות בדבר אופן העברת ההפקדות. הסכם ההתקשרות יכול שיוורה על העברת מלוא ההפקדות מאת המבטח ישירות לגוף המוסדי, ובכל מקרה שהן אינן מועברות כך אזי הסכם ההתקשרות יהווה גם חוזה נאמנות ועל בעל הרישיון תוטל החובה להעביר את הכספים באמצעות חשבון נאמנות, באחת מבין שלוש החלופות המנויות בטייטת החוזר. הפקדות שגבה בעל הרישיון, לרבות רווחי ההשקעות שניצמחו מהן בחשבונות הנאמנות, יחשבו כאילו התקבלו ישירות בחשבון המבטח שבגוף המוסדי. בעל הרישיון לא יעכב את הסכומים האמורים, לא יקזז מהם סכומים שהוא זכאי לקבל מגוף מוסדי ולא יעשה בהם כל שימוש אחר מלבד העברתם במלואם לידי הגוף המוסדי. בעל הרישיון יפעל לכך שחשבונות הנאמנות לא ימצאו ביתרת חובה ויהיו נקיים וחופשיים מכל משכון, שעבוד, עיקול חוב או זכות לטובת צד שלישי כלשהו. רווחים שנצברו בחשבונות הנאמנות יועברו על ידי בעל הרישיון אחת לרבעון לכל גוף מוסדי. ההפקדות בביטוח פנסיוני יועברו מחשבונות הנאמנות לגוף המוסדי בתוך חמישה ימי עסקים ממועד הפקדתם, והפקדות בביטוח כללי יועברו מחשבונות הנאמנות לגוף המוסדי בתוך עשרה ימי עסקים ממועד הפקדתם.

18. באפריל 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב וזאת בעקבות טייטת חוזר מיוחד פברואר 2009 בנושא. בחוזר נקבע כי לאור המשבר הפיננסי בשוק האג"ח וההלוואות מחוייבים הגופים מוסדיים (קרנות הפנסיה, קופות הגמל וחברות הביטוח), בפרט מכוח חובת הנאמנות בה הם חבים כלפי החוסכים, לנקוט באופן עצמאי ובמשותף באמצעים לגביית החוב או, במקרים המתאימים, לפעול להשגת הסדרי חוב, אשר יאפשרו ללווים לקיים את התחייבויותיהם כלפיהם. בחוזר כללים המחייבים את הגופים המוסדיים לפעול באופן אקטיבי לגביית תשלום בשל השקעות באגרות חוב קונצרניות ובשל הלוואות שניתנו על ידן. כמו כן נועד החוזר להגדיר פעולות מינימאליות שעל גוף מוסדי לנקוט לצורך מעקב ובקרה שוטפים אחר חוב שבניהולו, לצורך הערכה ובחינת מצב החוב בתיק נכסי ההשקעה שבניהולו, לצורך טיפול בחוב בעייתי ולצורך גיבוש החלטה בדבר אמצעים שנקוט לגביית החוב ובדבר השתתפותו בתהליך הסדר חוב, וכן לקבוע את הגורמים האחראים לביצוע פעולות אלה.

19. במרץ 2009 שלח המפקח מכתב המורה למנהלי חברות הביטוח, מנהלי החברות המנהלות של קרנות פנסיה ומנהלי החברות המנהלות של קופות הגמל, כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2008 ועד ליום 30 לדצמבר 2010, חברת ביטוח וחברה מנהלת לא תחלק דיבידנד אלא באישורו המוקדם של המפקח. כמו כן ציין המפקח, כי ככלל, לא תאושר חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 25% מהרווח המותר לחלוקה.

20. במרץ 2009 פירסם המפקח נייר עמדה בדבר צעדים בשוק החיסכון הפנסיוני בעקבות אירועי המשבר העולמי. במסגרת נייר העמדה פירט המפקח בעיקרי דברים את הצעדים שבכוונת הממונה על שוק ההון לנקוט לנוכח הבעיות

שעלו אגב משבר זה. במהלך שנת 2009 מרבית הצעדים האמורים הפכו להוראות דין מחייבות או שמצויות בתבליך החקיקה. בין יתר הצעדים שטרם הפכו להוראות כאמור, ניתן למנות את הצעדים הבאים:

- צמצום מספר מסלולי ההשקעה – יבוטלו מסלולים כלליים, מסלולים מתמחים בעלי תמהיל דומה ימוזגו, פרסום הוראות וכללים לקביעת שמות לקופות גמל ולמסלולי השקעה שישקפו נכונה את פרופיל ההשקעות בקופה או במסלול.
 - מעבר לפרסום תשואה שנתית של מוצרי החיסכון הפנסיוני – קביעת הוראות כי פרסום התשואה לא יוכל להיעשות לתקופה הקטנה מ – 12 חודשים. בהתאם ישנה האוצר גם את אופן דיווחי התשואות באתרי הפנסיה-נט, גמל-נט וביטוח-נט.
 - חיוב בדיווח על דמי הניהול בדוח הרבעוני לחוסך – יתווסף פירוט בדבר דמי הניהול שנגבו על ידי הגוף המוסדי ברבעון, הן בדיווח הרבעוני הנשלח והן במידע האישי העומד לרשות הלקוח באינטרנט.
 - קביעת סטנדרטים למערכי שירות הלקוחות – בנוסף לטיטות החוזר בעניין בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, תינתנה הוראות לעניין הגברת רמת השירות גם שלא במסגרת דרישות כספיות, כגון מתן מידע וכו'.
 - שלב ניהול והחזקת אג"ח – הטלת חובת מעקב שוטפת על יכולת החוזר של אג"ח סחירות כפי שקיים לגבי אשראי לא סחיר, חובת מיון וסיווג כל תיק אג"ח של גוף מוסדי לחובות טובים, חובות בהשגחה וחובות הדורשים נקיטת פעולות אופרטיביות.
 - איחוד והחמרת תקנות ההשקעה של הגופים המוסדיים – תיוספנה מגבלות כמותיות נוספות להשקעה של גופים מוסדיים בענפי משק שונים ולהשקעה בקבוצת לוויים. יוחמרו המגבלות לעסקאות עם צדדים קשורים.
 - החמרת כללי ההשקעה לכספי הנוסטרו של חברות הביטוח – יעודכנו כללי ההשקעה של נכסי הנוסטרו תוך שימת דגש על כללים לשמירת היציבות ולהבטחת רמת ההון המינימלי.
- הממונה אף קבע לו"ז צפוי לפרסום טיטות הסדרה של הצעדים האמורים לעיל במהלך שנת 2009.

21. באוקטובר 2009 פורסמה טיטות שניה של חוזר גופים מוסדיים קידוד מוצרי חיסכון פנסיוני. מטרת הטיטות הינה ליצור שיטת קידוד אחידה למוצרי החיסכון הפנסיוני השונים, שתאפשר זיהוי חד ערכי לגופים המוסדיים ולמוצרי החיסכון הפנסיוני השונים. בהתאם לטיטות החוזר נדרש גוף מוסדי לציין את קוד מוצר החיסכון הפנסיוני, כפי שנקבעו בטיטות החוזר, בכל דיווח שלו לרבות דיווחים לעמיתים, לגופים מוסדיים אחרים, למעסיקים, למנהלי הסדר, לסוכני ביטוח או ליועצים פנסיוניים וכן בכל פרסום לרבות באתר האינטרנט של הגוף המוסדי.

22. באוקטובר 2009 פורסמה טיטות חוזר גופים מוסדיים בדבר איסוף מידע סטטיסטי אגב טיפול בבקשות למשיכה ולהעברת כספים. מטרת הטיטות לקבוע חובת איסוף, שמירה ודיווח על נתונים סטטיסטיים ביחס למשך זמן הטיפול בבקשות למשיכת כספים, להעברת כספים ולקבלת קצבת זקנה שהועברו לגוף מוסדי או למי מטעמו, וכן הצגתם באתר האינטרנט של הגוף המוסדי בכל שנה קלנדרית ביחס לשנה שחלפה וביחס לארבע השנים האחרונות. מטרת איסוף המידע הסטטיסטי ופרסומו הינה לאפשר פרסום מדדים אשר יצביעו על יעילות הגופים המוסדיים בטיפול בבקשות כאמור באופן שיהווה כלי נוסף לעמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי עימו יתקשרו. טיטות החוזר, אם תתקבל, עתידה לחול על הגופים המוסדיים החל מינואר 2010, זאת למעט הדרשה להצגת הנתונים באתר האינטרנט לעניין ארבע השנים האחרונות, לעניין זה התחולה נקבעה למרס 2014 וכי עד למועד האמור יוצגו נתונים הנוגעים לשנה הקודמת בלבד.

23. בספטמבר 2009 פורסמה טיטות חוזר גופים מוסדיים בדבר נוהל איתור עמיתים ומוטבים וכן טיטות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(איתור עמיתים ומוטבים), התשס"ט-2009. טיטות החוזר וטיטות התקנות נועדו

להסדיר שמירת קשר רציף ושוטף עם כל המבוטחים והעמיתים שאת כספיהם מנהלים הגופים המוסדיים וזאת באמצעות יצירת מנגנון לאיתור עמיתים שהקשר עימם נותק, לאיתור מוטבים לאחר מותו של העמית, וכן יידוע העמיתים או המוטבים כי עומדים לזכותם כספים. הטיוטות קובעות הוראות בדבר פעולות שעל חברה מנהלת לנקוט לשם ביצוע האיתור ולשם יידוע העמיתים או המוטבים כי עומדים לזכותם כספים במסגרת הפעולות תתבצע פניה לעמית כקבוע בתקנות והעמית יעודכן כי עליו ליצור קשר עם הגוף המוסדי ואם לא יעשה כן תועבר יתרת הכספים הרשומה לזכותו לניהול האפוטרופוס הכללי. הטיוטות קובעות כללים להעברת כספים לידי האפוטרופוס וכללים לגוף המוסדי לאחר העברת הכספים לאפוטרופוס. טיוטת החוזר קובעת כללי בקרה, פיקוח ודיווח לצורך הבטחת ישום שוטף ותקיין של הוראות הטיוטות. במסגרת הטיוטות נקבע, בין היתר, כי על הגוף המוסדי לצמצם ולהגביל את ההרשאות לביצוע פעולות בחשבונות העמיתים שהקשר עימם נותק ובחשבונות עמיתים שנפטרו. עוד נקבע בטיטות כי הגוף המוסדי יפרסם אחת לרבעון באתר האינטרנט שלו ממשק משתמש אשר יאפשר לעמית שהקשר עימו נותק לבדוק באמצעות מספר מזהה האם יש לעמית נכסים בגוף המוסדי. טיוטת התקנות קובעת הוראות לעניין גביית דמי ניהול בתקופה אשר במהלכה לא יהיה קשר עם העמית, ובין היתר נקבע כי בתום שישה חודשים מהמועד בו נותק הקשר עם העמית יגבה הגוף המוסדי דמי ניהול בשיעור שנתי של 0.1% מסך כל הנכסים שבחשבון העמית וזאת למעט קופת גמל ענפית וקרן ותיקה.

הטיוטות דלעיל ייכנסו לתוקף 60 ימים מיום פרסום התקנות, למעט הוראות בדבר הקמת ממשק ופרסום באתר האינטרנט אשר יכנסו לתוקף שישה חודשים מיום התחילה ולמעט ההוראות הנוגעות לקביעת נהלי עבודה וצמצום ההרשאות אשר יכנסו לתוקף תוך חודש ממועד התחילה.

24. באוגוסט 2009 פורסמה טיוטת חוזר בעניין התאמת הדיווח השנתי והדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים לתיקון 3 ולביטול מס רווח הון. מטרת הטיוטה להתאים ולעדכן את הדיווח השנתי והדיווח הרבעוני הנשלחים לעמיתים ולמבוטחים לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח – 2008 הקובע, בין היתר, כי החל מ- 1.1.08 יופנו כל הכספים המופקדים לחסכון פנסיוני לקצבה וכן לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו- 2010), התשס"ט -2009 (להלן: "חוק ההתייעלות"), שנכנס לתוקף החל מיום 1.7.09 וביטל את מס רווח הון בגין ריבית ורווחים שנצברו בקופת גמל לתגמולים, לרבות בקופות ביטוח לתגמולים. טיוטת החוזר, אם תתקבל, עתידה לחול על כל החברות המנהלות של קופות הגמל ועל כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח חיים החל מהדיווחים לשנת 2009.

25. ביולי 2009 נשלח מכתב מאת אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון לידי מנהלי הגופים המוסדיים, נשיא לשכת סוכני הביטוח ומנהלי הבנקים. בהתאם למכתב, ובמטרה ליעל את תהליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים בין הגורמים הרלבנטיים בשוק החיסכון הפנסיוני, בדעת האגף לקדם הקמה של מסלוקה בתחום החיסכון הפנסיוני וזאת כשלב נוסף בהסדרת העברת המידע בשוק החיסכון הפנסיוני בישראל. אגף שוק ההון מקדם הקמת חברה, בבעלות משותפת של השחקנים השונים בשוק (גופים מוסדיים, מפיצים ולשכות מסחר) שתקים את המסלוקה. המסלוקה שתוקם תתן שירותים בתשלום, לכל הגופים המוסדיים והמפיצים בשוק, בין אם הם חלק מבעליה ובין אם לאו. תפקידיה העיקריים של המסלוקה יהיו (1) העברת מידע בין הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני ובפרט בין היועצים הפנסיונים, הסוכנים הפנסיונים והגופים המוסדיים (2) העברת מידע בגין הגופים המוסדיים השונים (3) העברת מידע בין המעסיקים ובין המפיצים והגופים המוסדיים (4) סליקת כספי החיסכון הפנסיוני. הגורמים אשר מעוניינים לקחת חלק בהקמת המסלוקה ולהיות בעליה הוזמנו לחתום על מזכר הבנות בנוסח שצורף למכתב. בימים אלה שוקלים הגופים המוסדיים בקבוצה האם לקחת חלק בהקמת המסלוקה.

26. ביולי 2009 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשס"ט -2009 וכן טיוטת חוזר גופים מוסדיים בדבר התאמת מסלול החיסכון למאפייני העמית. מטרת הטיוטות

לשנות את המצב הנוהג, לפיו מרבית הכספים מנוהלים על ידי הגופים המוסדיים במסלולים כלליים, ללא התחשבות במאפייניו האישיים של החוסך, ותחת זאת להתאים את החיסכון לצרכי העמיתים, לאורך כל תקופת החיסכון.

בהתאם לטיטוט התקנות, על גוף מוסדי להקים מסלולי השקעה לניהול כספי עמיתים, אשר יהוו מסלולי ברירת מחדל של עמיתים בעת הצטרפות לקופת הגמל. על הגופים המוסדיים להקים 2-4 מסלולי ברירת מחדל לעמיתים שטרם מלאו להם 55 שנים, מסלול אחד לעמיתים בגיל 55-60 שנים ומסלול השקעה אחד לעמיתים בני 60 ומעלה שלא החלו לקבל קצבה. בהתאם לטיטוט החוזר, רשאית הקופה להקים בנוסף, גם מסלולים מתמחים, שבהם קיימת התחייבות לחשיפה בשיעור שלא יפחת מ- 50% משווי נכסי המסלול, או לאי חשיפה, לאפיק או ענף השקעה מסוים. בנוסף למסלולים האמורים, נקבע בטיטוט התקנות כי גוף מוסדי המנהל קופת גמל משלמת לקצבה או קרן ותיקה ינהל חשבון אחד למקבלי הקצבאות ויקים מסלול השקעה אחד לאותם נכסים.

בהתאם לטיטוט החוזר דירקטוריון הגוף המוסדי יקבע עד ליום 1.2.2010 וידון אחת לשנתיים לפחות, במודל לסיווג העמיתים בקופות הגמל שבניהולו בהתאם למאפיינים רלוונטיים שיקבע, ובכלל זה גילו של העמית, שלפיו ישויד העמית לאחד ממסלולי ברירת המחדל בקופה.

על הגוף המוסדי מוטלת חובה מתמשכת לבדוק את התאמת מסלול ברירת המחדל לחוסך, ולהעביר את העמית באופן ייזום ו/או ליתן הודעה לעמית על קיום אפשרות לעבור למסלול המתאים למאפייניו. טיטוט החוזר מטילה על הגוף המוסדי חובה למתן הודעות אף לעמיתים שאינם נמצאים במסלול ברירת המחדל.

בנוסף קובעת טיטוט החוזר מועדים לקביעת מדיניות השקעות ומתווה להתאמת תמהיל ההשקעות על ידי וועדת ההשקעות. הוראות הטיטוט לא יחולו על קופות גמל מרכזיות לקצבה, קרן ותיקה, קופת גמל מרכזית לדמי מחלה, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, קופת גמל מרכזית לפיצויים, קרן השתלמות, קופת גמל בניהול אישי או קופת גמל המבטיחה תשואה קבועה או מזערית לעמיתה.

בהמשך, באוגוסט 2009 פורסמה טיטוט חוזר גופים מוסדיים בעניין כללים לאישור מסלולי השקעה במוצרי חיסכון פנסיוני. הטיטוט מסדירה את הכללים לאישור מסלולי ההשקעה במוצרי החיסכון הפנסיוני ואת הכללים לקביעת שמותיהם וזאת במטרה לשפר את איכות ניהול ההשקעות במסלולי ההשקעה, לצמצם את הבעיות התפעוליות של הגופים המוסדיים, להגביר את השקיפות ולסייע לפרט לקבל החלטה מושכלת בדבר המוצר הפנסיוני או המסלול שנבחר על ידו. בהתאם לטיטוט, במסלול ברירת מחדל יופיע טווח הגילאים אליו מיועד המסלול. כמו כן, גוף מוסדי לא ינהל מסלולי השקעה מתמחים, אלא אם כן הם בעלי מובהקות השקעה שונה זה מזה. תנאי לניהול מסלול השקעה מתמחה הוא שאפיק ההשקעה בו מתמחה המסלול מצוין בשם המסלול שהחשיפה לאפיק ההשקעה הכלול בשמו של המסלול, תהיה בשיעור שלא יפחת מ- 75% משווי נכסי המסלול וכן בתנאי שבמסלול השקעה שאינו מנייתי, נכסי המסלול לא יושקעו, במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נגזרים, במניות או בניירות ערך המירים. טיטוט החוזר תיכנס לתוקף עם פרסומה ואולם גוף מוסדי אשר מנהל מוצר חיסכון שאושר לראשונה לפני מועד תחילתו של החוזר, יתאים את מסלולי ההשקעה להוראות החוזר עד ליום 1.1.2011.

היה והוראות הטיטוט יתקבלו תידרש החברה להתאמת המוצרים וכן להערכות תפעוליות ומיכונית משמעותית, במיוחד בתקופת המעבר. החברה לומדת את הוראות הטיטוט האמורות ואינה יכולה להעריך בשלב זה את השלכותיהן.

27. ביולי 2009 פורסם עידכון לחוזר סוכנים ויועצים בדבר הוראות לעניין תוכנו של מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח מחודש פברואר 2009, הדוחה את מועד תחולת החוזר לינואר 2010.

28. ביוני 2009 פורסמה טיטוט שניה של חוזר גופים מוסדיים בדבר דרישות הון מחברות מנהלות וכן טיטוט תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת) תשס"ט - 2009 (להלן: "טיטוט התקנות") וטיטוט תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשס"ט-2009. מטרת התיקון לחייב

את החברות המנהלות לקיים כרית בטחון מספקת מפני סיכונים תפעוליים ועל מנת שזו תשמש, בעת הצורך, להזרמת הון לפעולות שוטפות ולהמשך פעילותן התקינה של החברות המנהלות. בהתאם לטיוטת התקנות, ההון העצמי ההתחלתי לחברה מנהלת יהיה 10 מליון שקלים חדשים. בהתאם לטיוטת החוזר, ההון המזערי הנדרש מחברה מנהלת לא יפחת מהסכום הגבוה מבין ההון ההתחלתי כמפורט לעיל או סכום המורכב מאלה (1) שיעור של 0.3% מהנכסים המנוהלים שהיקפם אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (2) שיעור של 0.2% מהנכסים המנוהלים שהיקפם עולה על 10 מיליארד ש"ח ואינו עולה על 20 מיליארד ש"ח (3) שיעור של 0.1% מהנכסים המנוהלים שהיקפם עולה על 20 מיליארד ש"ח. טיוטת החוזר קובעת שתי חלופות להחזקת ההון העצמי המזערי הנדרש; באופן בו החברה המנהלת רשאית להפקיד את הסכום הנדרש בחשבון נאמנות מיוחד אשר משיכת כספים ממנו תהיה רק באישור הממונה ובתנאים המפורטים בטייטה או לחילופין, רשאית החברה המנהלת, להחזיק את הסכום הנדרש במסגרת חשבוניתיה ובתנאי שתעמיד הון נוסף בסכום המורכב מגובה הנכסים הבלתי מוכרים, בתוספת דרישות ההון בגין חברות מנהלות הנשלטות על ידי החברה המנהלת, כהגדרתן בטייטת החוזר, וכן בתנאי שהחברה המנהלת תחזיק בנכסים בלתי משועבדים בגובה דרישת ההון העצמי המזערי הנדרש. האפשרות להחזיק את סכום ההון המזערי הנדרש בחשבונות החברה המנהלת מותנה בכך שהחברה המנהלת קיבלה את רישונה לפני מועד פרסום החוזר. טיוטת החוזר, אם

תתקבל, עתידה לחול על כל החברות המנהלות למעט חברה מנהלת של קופת ענפית וחברה מנהלת של קרן פנסיה ותיקה שבבעלות העמיתים. חברה מנהלת שקיבלה רישיון לפני יום פרסום החוזר והונה העצמי ביום הפרסום קטן מההון העצמי המינימאלי הנדרש על פי החוזר, תגדיל את הונה העצמי לכל הפחות במחצית מהסכום הנדרש עד ליום 31 במרץ 2010 ואת יתרת הסכום עד ליום 31 בדצמבר 2010. הממונה רשאי להאריך את התקופה. היה ויתקבלו הטייטות יגדלו דרישות ההון של החברות המנהלות בקבוצה באופן משמעותי, בהשוואה לדרישות ההון הקיימות היום (ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים).

29. באוגוסט 2009 פורסם חוזר גופים מוסדיים בעניין מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רשיון. מטרת החוזר להסדיר את תהליכי העברת המידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון, לצורך ביצוע ייעוץ או שיווק פנסיוני ולצורך ייעוץ פנסיוני מתמשך. החוזר נקבעו כללים הנוגעים לדרך העברת המידע מגוף מוסדי לבעל רישיון, בין היתר, נקבע כי מתן המידע יעשה רק לאחר קבלת יפוי כוח מאת הלקוח וכי המידע יכלול לפחות את הפרטים המופיעים בחוזר. העברת המידע מהגוף המוסדי לבעל הרשיון תעשה בתוך 3 ימי עסקים ממועד מסירת הבקשה לקבלת המידע ובנוסף, כל עוד קיים הסכם יעוץ פנסיוני ויפוי כח בתוקף, יועבר המידע באופן שוטף מדי רבעון. על החברה להיערך מיכונית ליישום הוראות החוזר.

30. במאי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר בנושא מנגנון גביית דמי ניהול, הקובעת כי על גוף מוסדי לגבות דמי ניהול, בתשלומים רצופים בסוף כל חודש או בסוף כל יום עסקים, בהתאם לשיעור דמי הניהול העדכני שסוכם עם העמית או המבוטח ואוסרת על הגוף המוסדי להשתמש במנגנון המבוסס על החוזר דמי ניהול בתום תקופה העולה על חודש. מטרת הטייטה למנוע קיום מנגנוני גביית דמי ניהול המבוססים על החוזר דמי ניהול בתום תקופה מסוימת אשר אינם משקפים נכונה את דמי הניהול שסוכם עם העמית או המבוטח ומותנים לעיתים בהשארות העמית או המבוטח בקופה עד לתום אותה תקופה. טיוטת החוזר, אמורה היתה לחול על הגופים המוסדיים החל מאוקטובר 2009.

31. במאי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר המרחיבה את היקף חובת הדיווח השנתי והדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים. טיוטת החוזר מרחיבה, בין היתר, את הפירוט הניתן לחוסכים במסגרת הדיווח השנתי לגבי דמי הניהול הנגבים על ידי הגוף המוסדי, לרבות שיעור ההנחה בדמי הניהול והתנאים לביטולה ולגבי הטבות בתנאי או בעלות הכיסוי הביטוחי והתנאים לביטולם, וכן מרחיבה את היקף המידע הניתן לחוסכים בדיווח הרבעוני ובשירות אחזור המידע באינטרנט, ובין היתר ביחס לדמי הניהול הנגבים ושיעור התשואה, וזאת על מנת לאפשר להם לבחון את תנאי החסכון הפנסיוני שלהם באופן מקיף יותר ולשפר את יכולת המיקוח מול הגופים המוסדיים.

חובת משלוח הדיווח רבעוני לא תחול לגבי לעמיתים/מבוטחים שלא הפקידו כספים במהלך הרבעון הרלוונטי, ובלבד שיתרת החסכון המצטבר שלהם נמוכה מ – 50,000 ש"ח. טיוטת החוזר אם תתקבל תחול על הגופים מוסדיים החל בדיווח לרבעון הראשון של שנת 2010.

2. המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים:

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית:

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
אלפי ש"ח			
696,209	637,186	826,445	התחייבות לפנסיונרים
2,804,419	2,124,292	2,896,818	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
2,454,314	1,605,023	1,911,375	התחייבות לפעילים-זכויות שייצברו בעתיד
2,159,854	2,490,700	1,516,541	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. העודף האקטוארי

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
אלפי ש"ח			
(1,280,254)	(646,901)	343,040	עודף (גירעון) אקטוארי

בתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009 חל שינוי: מגרעון אקטוארי של כ-647 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, לעודף אקטוארי של כ-343 מיליון ש"ח. השינוי נובע בעיקר משינוי בריבית ההיוון והבדלים בין התשואה הצפויה לבין התשואה שהושגה בפועל.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לעודף האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
אלפי ש"ח			
3,904,337	3,934,533	4,700,129	סך המאזן
3,901,599	3,932,444	4,695,505	התחייבות פנסיונית
(129,579)	20,861	694,997	עודף הכנסות על הוצאות

3. תוצאות פעילות

להלן ניתוח והסברים למרכיבי דוח הכנסות והוצאות, בעניינים הבאים:

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מהדוח הכנסות והוצאות:

אחוז מעודף ההכנסות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	אחוז מעודף ההכנסות	לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2009	
%	באלפי ש"ח	%	באלפי ש"ח	
(2.30)	2,986	0.64	4,426	מזומנים ושווי מזומנים
				הכנסות מהשקעות (1)
(62.86)	81,452	54.84	381,107	בניירות ערך שאינם סחירים
168.51	(218,353)	41.17	286,140	בניירות ערך סחירים
(2.36)	3,062	1.23	8,566	בפיקדונות והלוואות
103.29	(133,839)	97.24	675,813	
(0.01)	8	-	8	הכנסות אחרות
100.98	(130,845)	97.88	680,247	סך הכל הכנסות
(21.17)	27,435	4.21	29,304	סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
79.80	(103,410)	102.09	709,551	סך הכל הכנסות(הפסדים)
				הוצאות
20.20	26,169	2.09	14,554	דמי ניהול לחברה המנהלת (2)
	(129,579)		694,997	עודף הכנסות, נטו מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה (3)

(1) הכנסות מהשקעות :

א. השקעה בניירות ערך שאינם סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2009, סך ההכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ-55% מעודף ההכנסות ובשנת 2008 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-63%.

ב. השקעה בניירות ערך סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2009, סך הרווחים מניירות סחירים מהווה כ-42% מעודף ההכנסות ובשנת 2008 ההפסד מניירות ערך סחירים מהווה כ-168%. עיקר השינוי נובע מכך שבשנת 2008 היו ירידות חדות בשווקים בארץ ובח"ל, ואילו בתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009, ניכרת מגמה של עליות בשווקים.

(2) הוצאות דמי הניהול:

הוצאות דמי הניהול בתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009 נמוכים מהוצאות דמי הניהול בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקר מירידה בדמי גמולים.

(3) עודף הכנסות:

ישנה עליה בעודף ההכנסות בתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009: מהפסד של כ- 130 מיליון ש"ח לשנת 2008, לעודף הכנסות של 695 מיליון ש"ח לתקופה של תשעה חודשים, שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2009. עיקר השינוי נובע מירידות חדות שהיו בשווקים בארץ ובחו"ל בשנת 2008, לעומת עליות שהיו בתקופה של ינואר ועד ספטמבר 2009.

ב. הרכב ההכנסות בתקופת הדוח:

לתקופה שנסתיימה ביום 30 בספטמבר 2009

שיעור הכנסה	הכנסה מדווחת	יתרה ממוצעת	
%	אלפי ש"ח		
			מניירות ערך סחירים
6.65	19,172	288,455	מאגרות חוב ממשלתיות
23.40	167,809	717,109	מאגרות חוב אחרות
43.43	99,159	228,342	ממניות וניירות ערך אחרים
			מניירות ערך שאינם סחירים
9.84	192,084	1,952,175	מאגרות חוב ממשלתיות (מיועדות)
22.93	190,766	832,125	מאגרות חוב אחרות
(3.23)	(1,743)	53,921	ממניות וניירות ערך אחרים
			מפיקדונות והלוואות
14.23	8,566	60,199	מפיקדונות בבנקים והלוואות
1.68	4,426	262,864	ממזומנים ושווי מזומנים
15.48	680,239	4,395,190	סה"כ הכנסות מהשקעות

ג. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ד. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ה. השפעת שינויים בהוראות המפקח על הביטוח על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו שינויים בהוראות המפקח שהשפיעו על תוצאות הפעילות. לעניין פירוט השינויים בהוראות המפקח, ראה סעיף 1 לעיל.

ו. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ז. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ח. שינויים בהיקף דמי הגמולים

<u>ליום 31 בדצמבר 2008</u>	<u>ליום 30 בספטמבר 2008</u>	<u>ליום 30 בספטמבר 2009</u>
	<u>אלפי ש"ח</u>	
315,597	180,336	164,671

ט. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

י. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

4. השפעת גורמים חיצוניים

ברבעון השלישי הסתמנה האצה ברורה בקצב הצמיחה של המשק. התוצר המקומי הגולמי עלה ב- 2.2% בקצב שנתי, זאת לעומת 1.0% ברבעון הקודם. המדד המשולב של בנק ישראל עלה ב- 3.2% במצטבר, אינדיקטור המצביע על התאוששות מהירה של המשק הישראלי. הרבעון השלישי אופיין על ידי שיפור ניכר ביצוא התעשייתי אשר התרחב ב- 21.8% בקצב שנתי, בפרט היצוא של ענפי הטכנולוגיה העלית. הצריכה הפרטית עלתה בשיעור של 8.9% בקצב שנתי.

לאחר גידול בשיעור האבטלה מסוף 2008, מתרבים הסימנים ליציבות ואף שיפור קל בתעסוקה ברבעון השלישי. שיעור האבטלה ירד מעט ל- 7.6% בחודש אוגוסט לעומת 8.0% ברבעון השני. חלה ירידה מתונה במספר דורשי העבודה. השכר ממשיך לעלות בקצב מתון ולמעשה נשחק מול האינפלציה.

גידול ברמת הפעילות במשק תרם לגידול מסוים בהכנסות ממסים, זאת יחד עם שורה של העלאות מסים (מע"מ, הרפורמה הירוקה ועוד) הביאו להקדמת רכישות על ידי הציבור. ברבעון השלישי סך ההכנסות ממסים הסתכמו ב- 47.9 מיליארד ש"ח לעומת 42.0 מיליארד ש"ח ברבעון הקודם. רמת ההוצאות בתקציב נמצאת תחת שליטה לאחר אישור של מסגרת תקציב דו שנתי. סביר להניח שעקב השיפור בצמיחה הגירעון בפועל יהיה נמוך מהמתוכנן ויסתכם בכ- 5.0% תוצר.

מדד מחירים לצרכן היה מאד תנודתי ברבעון השלישי עם מדד גבוה במיוחד בחודש יולי של 1.1% (הרבה מעל הציפיות), בהמשך לאינפלציה גבוהה יחסית במחצית הראשונה של השנה. מדד אוגוסט עלה בהתאם לציפיות (0.5%) ומדד ספטמבר היה נמוך בהרבה מהצפוי (-0.3%). האינפלציה ב- 12 החודשים האחרונים הגיעה לגבול העליון של היעד (2.8%), זאת בהשפעה של עליית מחירי הדירור והעלאת שיעור המע"מ והיטל הבצורת.

האינפלציה הגבוהה גררה העלאת ריבית על ידי בנק ישראל, הבנק המרכזי הראשון אשר החליט לאמץ מדיניות מוניטרית מרסנת. הריבית הבסיסית עלתה ב- 0.25% בספטמבר לרמה של 0.75%. בנוסף, בנק ישראל החליט לסיים את תוכנית הרכישות של אג"ח ממשלתי לאחר שנרכשו כ- 18 מיליארד ש"ח. בנוסף, באוגוסט בנק ישראל ביטל את תוכנית רכישת המט"ח במינון קבוע מראש ועבר להתערבות על פי הצורך ללא הצהרה מראש.

ברבעון השלישי שעי"ח של השקל התחזק ב- 4.4% מול השקל וב- 0.9% מול היורו, זאת על רקע היחלשות הדולר בעולם. שעי"ח של השקל מתחזק על רקע עודף בחשבון השוטף בישראל. ברבעון זה בנק ישראל רכש כ- \$7.5 מיליארד. בעולם, נרשם גידול בתוצר גם בארה"ב וגם באירופה אך חלק מהשיפור בפעילות נבע מתמריצים והטבות מס, בפרט בארה"ב. מדינות מתפתחות הפגינו ביצועים חיוביים במיוחד, בפרט סין והגוש האסיאתי. הפד ובנקים מרכזיים אחרים בעולם המשיכו במדיניות מוניטרית מרחיבה והדפסת כסף (הקלה כמותית), התפתחות אשר גורמת לעודפי נזילות במערכת הפיננסית הגלובלית ולביקוש מוגבר לנכסים כגון מניות, אג"ח, וסחורות.

במהלך הרבעון השלישי של 2009 עלה מדד S&P 500 בכ- 15.0% כאשר מדד מניות אירופה יורו-סטוק 50 עלה בשיעור של כ- 19.6%. מדד ת"א 25 עלה במהלך הרבעון השלישי בכ- 15.4% והשלים עלייה של 52.0% מתחילת השנה. מדד ת"א 75 הניב תשואה עודפת על פני מדד ת"א 25 גם ברבעון השלישי. המדד עלה בתקופה זו ב- 18.0% והשלים עלייה של כ- 121% מתחילת השנה. פרמיית הסיכון של האג"ח הקונצרני ומרווחי האשראי המשיכו לרדת בדומה למגמה העולמית. מדד האג"ח הקונצרני הכולל עלה במהלך הרבעון השלישי בשיעור של 4.4% וב- 36% מתחילת השנה.

שוק האג"ח הממשלתי גם אופיין על ידי עליית מחירים, על רקע מגמה דומה בחו"ל. מדד האג"ח הממשלתי עלה ב- 3.4% ברבעון השלישי תוך כדי ירידה בפרמיית הסיכון של ישראל מול ארה"ב.

נתונים אלו גרמו לתשואה השנתית הנומינלית ברוטו לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2009 של 17.33% לעומת (2.96%) בתקופה מקבילה אשתקד.

5. הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

6. אירוע מהותי בתקופת הדוח

כרית בטחון לקרנות

במסגרת יישום הסדר קרנות הפנסיה הוותיקות ובמטרה להגן, על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות מפני השפעות של תנודתיות בתשואות העשויות להתרחש כתוצאה מהשינויים בכללי ההשקעה של הקרנות, הודיע משרד האוצר לועדת הכספים של הכנסת, ביום 19 במאי 2003, על העמדת כרית בטחון לקרנות, עותק המכתב כאמור הועבר גם לקרנות הוותיקות שלא נכללו בהסדר קרנות הפנסיה משנת 2003, והיווה את הבסיס לשינוי מתכונת ההשקעות של קרנות הפנסיה הוותיקות כאמור. במסגרת השינוי כאמור, הופחת שיעור המיועדות ל- 30%, וכן הופחתה הריבית על האג"ח המיועדות מריבית אפקטיבית של 5.57% לריבית של 4.86%.

מכתב האוצר כאמור התייחס לשני מרכיבים של הגנה: הראשון – מתן תזרים שוטף בגובה של 1.57% מגובה הצבירה במועד נתון; השני – העמדת התשואה בגין ההשקעות על 4%.

מרכיב ההגנה הראשון יושם בקרן החל שמנת הכספים 2004 על בסיס שנתי. לנוכח מורכבותו, המרכיב השני לא יושם עד היום.

ביום 14 ליולי 2003, מינה שר האוצר ועדה ציבורית, בראשה כיהן פרופסור אמיר ברנע, על מנת לבחון את אופן השימוש המיטבי בכרית הבטחון האמורה (להלן: "הועדה הציבורית"). כרית הבטחון התייחסה לקרנות שבהסדר ולא לקרנות הוותיקות האחרות.

ביום 30 במרס 2009, הגישה הועדה הציבורית את הדוח הסופי והחתום לשר האוצר.

על פי פרסומים של משרד האוצר, ביום 16 ביוני 2009, הגיש מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הבטחון (להלן: "מכתב העקרונות"). על פי מכתב העקרונות יוקצה לכרית הבטחון, עבור כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, סכום מרבי של 11 מיליארד ₪ צמוד למדד, בגין חודש ינואר 2009, בתוספת 4% ריבית שנתית. סכום זה יותאם בהתקיים אירועים מסוימים המפורטים במכתב העקרונות. יצוין כי מכתב העקרונות אינו מצוי בידי הקרן והאינפורמציה נלמדה מפרסומים שונים.

בהתאם לפרסומי משרד האוצר, בכוונת משרד האוצר לגבש, בהקדם ותוך התייעצות עם הועדה המקצועית, הסדר כולל ביחס לכרית הבטחון, אשר יתבסס על העקרונות שפורטו במכתב העקרונות, לרבות באשר לאופן חישובה וחלוקת הסכומים בין הקרנות.

הקרן אשר פעלה בהסתמך על מכתב הממונה על שוק ההון משנת 2003, מקיימת דיונים עם משרד האוצר במטרה להגן על זכויות עמיתה. פגישה נוספת בין הצדדים נקבעה לתחילת חודש דצמבר 2009.

תביעה לבוררות

ביום 13 ביולי 2009, הוגשה על ידי קיבוץ שדה אליהו וקרן הקיבוץ הדתי (להלן: "התובעים") למוסד הישראלי לבוררות עסקית (להלן: "המוסד"), בבקשה למינוי בורר אשר יכריע בתביעה שהוגשה על ידם למוסד, באוגוסט 2007, כנגד החברה (להלן: "התביעה"), זאת נוכח טענת התובעים לפיה הסדר הפשרה אשר נחתם בין החברה לבין קרן הקיבוץ הדתי ביום 14 באוגוסט 2008 לא צלח (להלן: "הבקשה").

החברה הודיעה למוסד כי היא מתנגדת להליך בוררות בין הצדדים ו/או למינוי בורר בטענות שונות ובהן – תקפות הסכם הפשרה שבין הצדדים, העדר הסכם בוררות בין הצדדים, מהות המחלוקת, ככל שקיימת. נוכח הטענות הנ"ל ביקשה החברה לדחות את הבקשה.

על אף התנגדות החברה להליכי בוררות בין הצדדים, מינה המוסד את עו"ד עמי אסנת כבורר, זאת מבלי לגרוע מזכות החברה להעלות בישיבת הבוררות הראשונה כל טענה כנגד סמכות הבורר.

לאחר מינוי הבורר הודיעה החברה למוסד כי נציגי הצדדים מקיימים ביניהם קשר ישיר על מנת לאפשר ביצועו של ההסדר, אשר מצריך שיתוף פעולה בין הצדדים והחלפת פרטים ונתונים.

בהודעה כאמור טענה החברה כי נוכח האמור, מתייטר הצורך בקיום דיון בעניין, בפני ערכאה כלשהי וביקשה מהמוסד להורות על ביטול מועדי הדיון, שנקבעו שלא על דעת החברה, אצל הבורר. לחילופין, ביקשה החברה את המוסד לדחות למועד מאוחר ככל הניתן את המועדים שנקבעו, על מנת לאפשר לחברה לפעול בכל האמצעים העומדים לרשותה לעיכוב הליכי הבוררות.

ביום 17 בנובמבר 2009, הודיע התובע כי הוא מפסיק ומבטל את ההליך.

אישור דו"ח דירקטוריון:

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

24.11.2009

שם התאגיד

תאריך

תפקידם :

שמות החותמים :

_____ יו"ר דירקטוריון

1. עמוס אפשטיין

_____ מנהל כללי

2. צביקה קידר